

Göylərə çəkilən ruhun xiffət nəğməsi:

"Azad bir quşdum..."

Yadıma zorla gəlir. Təxminən 1976-cı il idi və mənim də 5 ya 6 yaşım olardı. Anam mənə boy-nunda, qollarının ağzında, ətəyində qırçınları, ağ rəngli üstündə xırda, yaşıl yarpaqlar olan gecə paltar (naçinoy) almışdı.

Elə o arada Abdal kəndindən gəlib Mirəşelli kəndində yaşayan Aydın adlı qohumumuzun qızı Mehparənin toyuna gedirdik. Toya gədənlerin hamısı bir yana oldu, mən bir yana naçinoyu əynimdən çıxarıb normal paltar geyindirə bilmədik... Qırçınlar elə xoşuma gəlmişdi...

Təptəzə "naçinoy"umu geyinib getdim Mehparə ilə bibisi oğlu, Abdalda yaşayan Knyazın xeyir işinə.

Biz ora təzəcə çatmışdıq ki, "Oğlan evi" gəldi. Yadımdadır ki, bu adı toya bənzəmir. O qədar adam vardı ki, "Oğlan evi" bəzəkli-düzəkli gəlini həyətdə qurulmuş toy mağarına gətirdilər, Çalmağ - oynamaq, yallı getmək, səs, küy, gülüş, ağız deyənə qulaq eşitməz oldu ... Elə bu zaman bəyin qardaşı cavan , yaraşıqlı, əlində qaval olan utancaq bir oğlanı ortaya çəkdi.

Bir anda məclis dondu sanki. Hamı susub, gözünü o yaraşıqlıya zillədi. Bəyin qardaşı mikrofonu əlinə alıb elan elədi: Səxavət oxusun, biz də bir azdan gəlini götürüb gedirik.

Hər kəs yerini tutdu. Səssizlik, milçək uça səsi eşidilər. Mikrofonu Səxavət deyilən oğlana tərəf yaxınlaşdırdılar. Oğlan incə bir hərəkətlə mikrafonu əlinin arxası ilə geri itələyib, mikrafonsuz oxumağa başladı. Səxavətin ard-arda oxuduğu mahnıları, bir də bir seğahi yadımdadı... Hamı nəfəsin tub qulaq asırdı... Sonralar onu televiziya çıxış edən gördüm.Təqdimatı da belə idi: Oxuyur Səxavət Məmmədov.

Uşaq yaddaşıma o səs elə həkk oldu ki, bir daha Səxavətə məxsus elə bir səsi, ahəngi, şiriniyi heç zaman duymadım. Bu gün bənzərsiz səsə sahib Səxavət Məmmədovun doğum gündür və uzaqlarda qalmış o kiçik xatirə yenə gəlib yadıma düşdü.

Şirin, ecazkar səslə xanəndəmiz 1953-cü il oktyabr ayının 23-də Ağdam rayonunun Abdal-Gülablı kəndində anadan olub. Uşaq vaxtından qarmona ifa etməyi bacarırdı, ancaq toylara getməyə utanırdı.

O ecazkar səsi də birinci elə kənd camaatı kəşf etdi. Ona görə də onu "Əmirxanın qəşəng səsi olan oğlu" kimi tanıdılar. Düzdür, Firuzun da, Əliyevin də gözəl səsi, gözəl ifa tərzinə vardı. Amma

Səxavət kimi deyildi. Səxavət tam başqaydı, tam fərqliydi, onu dinləyəndə adama elə gəlirdi ki, dünyanın görünməyən tərəfindən gələn sirli-sehirli pıçıltıları, ilahi kəlmələri dinləyirsən... O kənddə Abdal Qəhrəman adlı bir şair var, onunla söhbətləşirik. Deyir ki, Səxavət hələ orta məktəbdə oxuyanda xahiş edirdik bir seğah desin: "Sözümüzü yerə saldırdı mahnıyla başlayırdı, arada elə bir zəngülə ilə seğaha keçirdi ki, tüklerimiz biz-biz olurdu, vücudumuz sanki titrəyib açılırdı".

Bəli, Səxavətin səsi "Segah"a yatımlı idi, ruhu "Segah"a bağlı idi, ifa etdiyi mahnı da, seğahi də yaşayaraq ifa edirdi. Buna görə onu dinləməkdən doymazdıq. Məsələn, evində, yerində yurdunda rahat yaşadığı dövrlərdə "Azad bir quşdum" mahnısını elə ifa edirdi ki, dinləyən sanardı ki, Səxavət yüz ildir, min ildir yuvasından perik düşüb, qürbətçilik çəkib, dərd çəkib.

Oxuduğu mahnıların əksəriyyəti məhz "Segah" ladındadır. "Ay Bəri Bax", "Uca Dağlar", "Yar Bizə Qonaq Gələcək", "Ay Çiçək", "Sarı Bülbül" "Külək" və s. Bəlkə də ecazkar səsinə başqa bu səbəbdə onu sevdirirdi?Çünkü konsertləri həmişə maraqla qarşılanırdı. Odur ki, 5-10 saat fasilsiz oxuyurdu, oxuyurdu, amma yorulmurdu.

Həm də Səxavət mahnıların hamısını fərqli oxuyurdu. Xüsusən də, muğamseverlərə, yaşlı insanlar toyda, məclisdə ona dəfələrlə "Mirzə Hüseyn seğahi" oxudurdular...Deyirdilər ki, "Mirzə Hüseyn seğahi"ni oxumayan muğam ifaçısı qalmayıb, amma Səxavət onu tam fərqli bizə çatdırır... Təkrarsız...

O vaxt sənət əhlinin Səxavət haqqında bir deymi həm də dəyər demək idi: 1971-ci ildə Aşef Zeynallı adına Musiqi Texnikumuna daxil olan Səxavət ustad xanəndə, Xalq artisti Hacıbaba Hüseynovdan muğamın sirlərini öyrənir.

Bu ərəfələrdə Səxavəti əsgər aparırlar. Üstündən bir xeyli vaxt keçir, jurnalistlər Hacıbaba Hüseynovdan "ən yaxşı tələbəmiz kimdir" deyər soruşanda məşhur xanəndə deyir: "Ən yaxşı tələbəm əsgərlikdədir".

"Yaxşı tələbə" əsgərlikdən döndəndən sonra Allahdan gələn missiyasının arxasınca gedir. 1976-cı ildə "Hümayun" xalq ansamblının solisti olur. 1983-88-ci illərdə Dövlət İncəsənət İnstitutunda təhsil alan Səxavət Məmmədov Azərbaycan muğamını bir çox

ölkələrdə təmsil edir. Yaradığı "Qarabağ" instrumental ansamblı isə xanəndənin şah əsərlərindən biri kimi bu gün də yaşayır. Bax, elə o illərdə xalqımızın taleyinə yazılmış qara günlər başlayır.Xalq imperiya boyunduruğundan qurtulmaq üçün meydanlara axışanda Səxavət Məmmədov da xalqın yanında olur.

O, Azadlıq meydanındaki müstəqillik uğrunda hərəkata qoşulur, orda olan insanlara xeyli yardım edir.

Oğlu Bəxtiyarı da qucağına alıb meydana çıxanlara qazanlarla yemək aparır. Xalqın qanı sovet tanklarının tırtılları altında süzülüyü o qanlı günlərdə dərinən sarsılıb. Bunu da onun sənət dostları deyir.

Sarsılır , bəli, amma daha ürkədən xalqına yardıma can atır. Qarabağ müharibəsi başlanan gündən cəbhə xəttində döyüşən əsgərlərə mütəmadi silah-sursat yardımını göstərir, kəndi qoruyan özünümədafiə batalyonlarına ərzaq və geyim göndərirdi. Halal pulu ilə... Uşağının , ailəsinin necə deyərlik, boğazından kəşib, vətənn müdafiəçilərinə göndərirdi. "Qarabağ" instrumental ansamblı ilə ölkələri gəzir və Qarabağ həqiqətini dünyaya çatdırırdı.

Azərbaycanda yaşayan adlı-sanlı ermənilər Səxavət Məmmədovun vətənpərvərliyini qəbullana bilmirdilər. Onlara elə gəlirdi ki, belə vətənpərvər azərbaycanlılar çoxalarsa, Qarabağda terror edən ermənilərin sayı azalar. Dərhal qərar verildi....

altına almışdı. Müəmmalər elə o dəqiqədən başladı. "Kamaz" gəldiyi kimi də anıdan yoxa çıxdı. Önemli sənişin qəzaya düşəndə, maşındakı digər yoldaşlarının heç birinə heç nə olmamışdı. Bu necə dəqiq bir plan idi axı?. Daha sonra müəmmalər bir-birinin dalınca düzüldü. Minik maşınında sağ qalanların heç biri sonradan sağ qalmadı.Ölümləri də müəmmal oldu. Qəsdən adam öldürən "Kamaz" sürücüsü də niyəsə cəzalandı: həbsdə müəmmal şəkildə öldü.

37 yaşlı önemli sənişin isə düz 31 ildir sevdiyi, canını qurban verdiyi Vətəninin göylərinə çəkilib. Nəğməsi dillərdə, fikri yollarda, ruhu göylərdə, nəşi yurdunda, adı isə qəblərdə olan o önemli sənişin əbədiyyətə qovuşub.!

Mən hər dəfə o önemli sənişini yada salanda dodaqlarım bu misraları pıçıldaıyır:

**Azad bir quşdum
Yuvamdan uçdum
Bir bağa düşdüm
Bu gənc yaşımda
Bir ovçu gördüm
Köksümdən vurdu
Torpağa düşdüm
Bu gənc yaşımda**

P.S. Mühəribə vəziyyətinə görə Səxavət Məmmədovun qəbri üzərinə qoyulmaq üçün Bakıda sifariş edilən məzar daşı kənddə gedən gərgin döyüşlər səbəbindən ünvanına çatdırıla bilmədi. Daha sonra isə kənd işğal olundu. Səxavət Məmmədovun üzərində şəkli, doğum və ölüm tarixi həkk olunmuş başdaşı Bakıdakı evinin həyətinə qaldı. 2020-ci ildə, 44 günlük müharibədən sonra həmin başdaşı xanəndənin Abdal-Gülablı məzarlığında qəbrinin üzərinə qoyuldu.

Hamıya ağıhdır ki, Səxavət Məmmədov xalqına da, vətəninə də, valideynlərinə də övladlıq borcunu mükəmməl şəkildə yerinə yetirib. Amma xanəndənin övladları Sədaqət, Şəhriyar, Bəxtiyar, Orxan hələ də ata nəvəzisinin xiffətini çəkirlər!

Ruhun hər zaman Vətən göylərində olsun Eloğlu!